

27.3.2023

Dnrot 20540/03.04.04.04.19/2021
20541/03.04.04.04.19/2021

Asia	Valitukset ympäristölupa-asiassa
Muutoksenhakijat	1. Jari J. Marjanen, Tapani Huhdanmäki ja Teija Kirkkala 2. Kari Puisto
Luvan hakija	Kari Puisto
Päätös, josta valitetaan	

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 26.03.2021 nro 66/2021

Aluehallintovirasto on myöntänyt Kari Puistolle toistaiseksi voimassa olevan ympäristöluvan Marjamäensuon turvetuotantoon Sastamalan kaupungissa Kokemäenjoen vesistöalueella hakemukseen liitetyn suunnitelman ja sen täydennysten mukaisesti siten muutettuna kuin lupamääräyksistä ilmenee. Tuotantoalueen pinta-ala on auma-alueineen noin 15,5 ha.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen siltä osin kuin se on koskenut turvetuotantoa liitteen 2 karttaan merkityillä alueilla. Hylätyn alueen pinta-ala on yhteensä noin 7 ha (lohkosta 1 on hylätty noin 0,8 ha ja lohkosta 2 noin 6,2 ha).

Lisäalueen (7 ha) kuntoonpano saadaan aloittaa, kun pintavalutus kentällä on saavutettu kahtena peräkkäisenä vuotena lupamääräyksessä 3 asetetut puhdistustehon raja-arvot.

Päätös sisältää lupamääräykset 1–17, joista lupamääräykset 1–6, 13–14 ja 16 kuuluvat seuraavasti:

Päästöt vesiin

1. Turvetuotantoalueen vedet on johdettava hakemuksen liitteenä 3 olevan kartan mukaisesti vesienkäsittelyrakenteiden jälkeen laskuojan kautta Kiikoisjokeen.

2. Tuotantoalueen vedet on johdettava 13.2.2020 toimitetun hakemuksen täydennyksen liitteenä 1 olevan piirustuksen ”turvesuunnitelma” (päivätty

30.12.2019) mukaisesti siten muutettuna, että tuotantoalueen koko on auma-alueineen enintään 15,5 ha (tuotantoalueen rajausta päätöksen liitteen 2 mukaisesti). Kuivatusvedet on johdettava sarkaojarakenteiden, virtausta säättävien patojen ja laskeutusaltaan kautta sekä käsiteltävä ympärivuotisesti pintavalutuskentällä sekä muutoin hakemussuunnitelmasta ilmenevällä tavalla. Luvan saajan tulee toimittaa luvan mukaiseksi päivitetty tuotantosuunnitelma Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Sastamalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen tuotannon jatkamista, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Pintavalutuskenttä on rakennettava siten, että töiden haitalliset vaikutukset vesistöön jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Oikovirtaukset on estettävä tukkimalla pintavalutuskentällä olevat ojat vähintään kolmen metrin pituisilla ojatukoksilla (kentän ulkopuolista materiaalia) riittävän lyhyin välein kentän kaltevuuden perusteella. Pintavalutuskentän puusto voidaan poistaa, mutta alueen aluskasvillisuutta ei saa vahingoittaa tarpeettomasti. Veden jakautumisesta tasaisesti koko pintavalutuskentälle on huolehdittava reikäputkilla tai vain pintakerrokseen kaivetuilla jako-ojilla. Reikäputkien ja ojien yksityiskohtaisessa sijoittamisessa on hyödynnettävä alueelta mittauksin hankittavaa tarkkaa korkeustietoa. Reikäputkien ja ojien paikkoja on tarvittaessa muutettava. Pintavalutuskentän ympärille on rakennettava tiiviit ja riittävän korkeat penkereet. Pintavalutuskentän alaosaan tulee asentaa mittapato ja jatkuvatoiminen virtaamamittaus.

Sarkaojien päissä on oltava lietsyvennykset, lietteenpidättimet ja päisteputket. Kokoojajoaan on rakennettava virtausta säätelevä pato. Laskeutusaltaassa on oltava pintapuomi ja purkupään virtaamaa padottava rakenne. Laskeutusaltaan ja pintavalutuskentän on oltava mitoitusohjeiden mukaisia. Ojien ja laskeutusaltaan kaivamista kivennäismaahan asti tulee välttää.

Mikäli kuivatusvedet johdetaan pintavalutuskentälle pumppaamalla, laskeutusaltaan jälkeen tulee olla erillinen pumppausallas, jossa on automaattisesti toimiva pumppu. Pumppaamorakenteiden ja jakoputkistojen tulee olla säänkestäviä.

Turpeen pääsyä auma-alueelta sarkaojiin tulee pyrkiä välttämään.

Tuotantoalueen ulkopuoliset valumavedet on johdettava tuotantoalueen ja vesienkäsittelyrakenteiden ohitse eristysojissa, joissa on oltava lietsyvennykset. Eristysojituksessa tulee mahdollisuuksien mukaan hyödyntää olemassa olevia metsäojia. Uusia ojia kaivettaessa on käytettävä kaivukatkoja ja vedet on johdettava pintavaluntana vesistöön, jos se on mahdollista. Tuotantoalueen pohjoispuolella tulee olla toimiva eristysojitus ennen pintavalutuskentän kuntoonpanotöiden aloittamista.

3. Pintavalutuskentän puhdistustehon on oltava vuoden 2024 alusta lähtien vähintään seuraava:

Kiintoaine 50 %

Kokonaisfosfori	40 %
Kokonaistyyppi	20 %

Puhdistusteho lasketaan laskeutusaltaan jälkeen ennen pintavalutuskenttää ja sen jälkeen määritettyjen pitoisuuksien vuosikeskiarvoista häiriötilanteet mukaan lukien.

Jos puhdistustehon raja-arvoja ei saavuteta, mutta pintavalutuskentältä lähtevän veden kokonaisfosforipitoisuus on yksittäisellä näytteenotokerralla ollut alle 50 µg/l, kokonaistyyppipitoisuus alle 800 µg/l tai kiintoainepitoisuus alle 6 mg/l, voi luvan haltija jättää kyseisen parametrin näytteenotokerran tulokset pois puhdistustehon vuosikeskiarvoa laskettaessa.

4. Jos pintavalutuskentällä ei tarkkailun perusteella saavuteta lupamääräyksessä 3 asetettuja käsittelyvaatimuksia, luvan haltijan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin vesienkäsittelyn parantamiseksi ja ilmoitettava tehtävistä toimenpiteistä kirjallisesti Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Sastamalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle. Jos lupamääräyksessä 3 asetettuja käsittelyvaatimuksia ei saavuteta seuraavanakaan vuonna, luvan haltijan on toimitettava sitä seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä aluehallintovirastolle vesienkäsittelyn tehostamista koskeva suunnitelma, jonka perusteella aluehallintovirasto voi muuttaa tai täsmentää lupaa ja lupamääräyksiä.

5. Uudet vesienkäsittelyrakenteet on tehtävä viipymättä, kuitenkin viimeistään 31.3.2022 mennessä. Niiden valmistumisesta on ilmoitettava ennen käyttöönottoa Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Sastamalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Vesienkäsittelyrakenteisiin saa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla tehdä sellaisia muutoksia, jotka eivät vähennä niiden tehoa.

6. Vesienkäsittelyrakenteet ja ojastot on pidettävä jatkuvasti toimintakunnossa ja niiden toimivuus on tarkastettava säännöllisesti.

Laskeutusaltaat, sarkaojat ja lietesyvennykset on puhdistettava ainakin kerran vuodessa tuotantokauden päätyttyä ja aina muulloinkin tarpeen vaatiessa. Reuna- ja kokoojaojat sekä mahdolliset kivennäismaahan kaivetut ojat on tarkastettava ainakin kerran vuodessa ja puhdistettava tarvittaessa.

Laskeutusaltaista, lietesyvennyksistä ja ojista poistettava liete on sijoitettava siten, ettei se pääse vesistöön.

--

Tarkkailut

13. Käyttö- ja päästötarkkailu on toteutettava tämän päätöksen liitteenä 3 olevan suunnitelman mukaisesti. Tarkkailusuunnitelmaa voidaan tarkentaa Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

14. Vesistö tarkkailunäytteitä tulee ottaa Kiikoisjoesta tuotantoalueelta laskevan ojan purkukohdan yläpuolelta ja alapuolelta (mahdollisimman läheltä laskuojan purkupaikkaa).

Vesistö tarkkailu on tehtävä Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla. Vesistö tarkkailusuunnitelma on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Pirkanmaan ELY-keskus voi tarvittaessa määrätä tuotantoalueen vaikutusalueella sijaitsevilla asuinkiinteistöillä tehtäväksi pöly- ja/tai melutarkkailua. Tarkkailusuunnitelma tulee toimittaa vähintään kuusi viikkoa ennen tarkkailua valvontaviranomaisen arvioitavaksi.

Tarkkailusuunnitelmia voidaan muuttaa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että muutokset eivät heikennä tulosten luotettavuutta tai tarkkailun kattavuutta tai aiheuta kohtuuttomia lisäkustannuksia.

Vesistö tarkkailun vuosiraportit on toimitettava viimeistään seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle sähköisesti luvan valvojan käyttämän tietojärjestelmän kautta ja annettava tiedoksi Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle sekä Sastamalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueelle. Tarkkailujen tulokset on vaadittaessa annettava niiden nähtäväksi, joiden oikeuteen tai etuun tiedot saattavat vaikuttaa. Tarkkailutulosten yhteenvedoissa on esitettävä tarkkailussa esiintyneet epävarmuustekijät sekä analyyseissä ja tulosten laskennassa käytetyt menetelmät.

--

Kalatalousmaksu

16. Luvan haltijan on maksettava vuosittain maaliskuun aikana 200 euroa kalatalousmaksua Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle käytettäväksi vesistöön johdettavien päästöjen vaikutusalueen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseen.

Ensimmäinen maksu on suoritettava päätöksen lainvoimaiseksi tulon jälkeen seuraavana vuonna 31.3. mennessä.

Toiminnanharjoittaja ja kalatalousviranomaisen voivat sopia myös edellä mainitusta poikkeavasta kalatalousmaksun maksamisen järjestämisestä.

--

Päätöksen liitteenä 3 olevassa Marjamäensuon turvetuotantoalueen käyttö-, päästö- ja vesistö tarkkailusuunnitelmassa on määrätty muun ohella seuraavaa:

--

Vesiin johdettavien päästöjen ja vesienkäsittelyrakenteiden tarkkailu

Lisäalueen kuntoonpanovaihe

Virtaama mitataan jatkuvatoimisesti ympäri vuoden. Vesinäytteet otetaan laskeutusaltaan jälkeen ennen pintavalutuskenttää ja pintavalutuskentän jälkeen mittapadosta seuraavasti:

kuntoonpanotöiden aikana ja touko–lokakuussa	1 kerta/2 vk
marras–huhtikuussa (kun töitä ei tehdä)	1 kerta/kk
kevättulvan aikana (yleensä 15.4.–15.5.)	1 kerta/vk.

Näytteistä määritetään kiintoaine, kok.P, kok.N, COD_{Mn}, pH ja sameus.

Tuotantovaihe

Virtaama mitataan jatkuvatoimisesti ympäri vuoden.

Vesinäytteet otetaan laskeutusaltaan jälkeen ennen pintavalutuskenttää ja pintavalutuskentän jälkeen mittapadosta seuraavasti:

huhti-syyskuussa	1 kerta/kk
loka-maaliskuussa	1 kerta/2 kk
kevättulvan aikana (yleensä 15.4.–15.5.)	1 kerta/vk.

Näytteistä analysoidaan kiintoaine, kok.P, kok.N, COD_{Mn}, pH ja sameus.

Poikkeustilanteissa, rankkasateiden aikana ja esimerkiksi vähäistä merkittävämpien kaivutöiden jälkeen otetaan ylimääräiset näytteet, joista määritetään kiintoaine, kemiallinen hapenkulutus (COD_{Mn}), kokonaisfosfori, kokonaistyyppi ja pH. Pirkanmaan ELY-keskus voi antaa tarkempia ohjeita näytteenotosta.

Luvan haltija voi käyttö- ja päästötarkkailun yhteenvetoraportin tai muussa yhteydessä tehdä Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi perustellusta syystä, esimerkiksi vesienkäsittelyn tehon ja päästöjen vakiintumisen takia, ehdotuksen päästötarkkailun muuttamiseksi siten, että tarkkailua ei ole tehtävä joka vuosi tai että tarkkailua muutoin vähennetään. Jatkuvatoimista virtaamamittausta tulee kuitenkin tehdä ympäri vuoden myös niinä vuosina, kun vesinäytteitä ei oteta.

Jälkihoitovaiheen päästöjä tarkkaillaan ohjelman mukaisesti kahden vuoden ajan

– –

Aluehallintovirasto on perustellut päätöstään muun ohella seuraavasti:

Hakemuksen osittaisen hylkäämisen perustelut

Hakemuksen mukainen olemassa olevan tuotantolohkon 1 laajentaminen pohjoiseen päin kahdella lyhyellä saralla on hylätty, koska ehdotetusta lisäalueesta (noin 0,8 ha) olisi lohkon 1 luoteispuolella sijaitsevaan vapaa-ajan asuinrakennukseen etäisyyttä vain 250 metriä (nykyiseen tuotantoalueeseen noin 290 metriä) ja turvetuotannon päästöt ovat suurimmillaan kesäaikaan. Lisäksi uudesta tuotantolohkosta 2 on rajattu pois noin 6,2 ha:n alue niin, että uusi tuotantoalue on vähintään 500 metrin etäisyydellä lähimmistä asuinrakennuksista. Kyseisistä vakituksessa käytössä olevista asuinrakennuksista on nykyiseen tuotantoalueeseen 280–370 metriä.

Tuotantoalueen rajaamisella varmistetaan, ettei toiminnan melu- ja pölypäästöistä aiheudu naapurussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa lähiasutuksen pihapiirissä.

Luvan myöntämisen edellytykset

Marjamäensuon turvetuotantoalueen tuotantolohko 1 on tuotannossa oleva alue. Hakemuksen mukainen lisäalue (lohko 2) on ojitettua metsämaata. Alueen luonnontila on ojitusten vuoksi merkittävästi muuttunut eikä lupaharkinnassa ole ollut tarpeen soveltaa turvetuotannon sijoittamista koskevia ympäristönsuojelulain 13 §:n 1–3 momenttien säännöksiä. Tuotantoalueella tai toiminnan vaikutusalueella ei arvioida esiintyvän luonnonsuojelulain perusteella erityistä suojelumerkitystä omaavia lajeja tai luontotyyppisiä. Toiminnasta ei aiheudu ympäristönsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista.

Kaikki kuivatusvedet käsitellään ympärivuotisella pintavalutuksella. Vesien käsittely täyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset Marjamäensuon olosuhteissa. Ojitetulle alueelle rakennetun pintavalutus kentän toimintaan sekä tehtyyn päästöarvioon sisältyy epävarmuutta, joka on huomioitu lupaharkinnassa. Mikäli lähtevän veden laatu ei täytä määräaikaan mennessä sille luvassa määrättyjä puhdistusvaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee esittää suunnitelma valvontaviranomaiselle vesienkäsittelyn tehostamiseksi. Jos lupamääräyksessä 3 asetettuja käsittelyvaatimuksia ei saavuteta seuraavanakaan vuonna, luvan saajan on toimitettava aluehallintovirastolle vesienkäsittelyn tehostamista koskeva suunnitelma, jonka perusteella aluehallintovirasto voi muuttaa tai täsmentää lupaa ja lupamääräyksiä.

Lisäalueen kuntoonpanosta aiheutuu lisäpäästöjä, minkä vuoksi kuntoonpano saadaan aloittaa vasta, kun rakennettava pintavalutus kenttä on vakiintunut ja lupamääräyksessä 3 asetetut käsittelyvaatimukset on saavutettu kahtena peräkkäisenä vuotena.

Kokemäenjoen alaosan-Loimijoen pintavesien vesienhoidon toimenpideohjelmassa suositellaan kaikille toiminnassa oleville turvetuotantoalueille vuoteen 2021 mennessä vesienkäsittelymenetelmäksi ympärivuotisesti toimivaa pintavalutus kenttää. Virtaaman säätöä suositellaan

kaikille turvetuotantoalueille, jossa se voidaan toteuttaa. Ottaen huomioon tuotantoalueen kokonaispinta-ala ja päätöksessä edellytetty vesienkäsittely pintavalutuskentällä ja lisäalueen (7 ha) kuntoonpano vasta, kun vesienkäsittelyn on todettu täyttävän määrätyt puhdistustehovaatimukset, ei Marjamäensuon turvetuotanto vaaranna vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

--

Kun otetaan huomioon Marjamäensuon ja sen ympäristön tila ja käyttö, turvetuotannosta tämän lupapäätöksen mukaisesti toteutettuna ei yksin tai yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheudu luvan myöntämisen esteenä olevaa terveyshaittaa, merkittävää muuta ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa, maaperän tai pohjaveden pilaantumista, erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista tai yleiseltä kannalta tärkeän virkistys- tai muun käyttömahdollisuuden vaarantumista eikä eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta räsitusta.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1. Jari J. Marjanen asiakumppaneineen on vaatinut ensisijaisesti aluehallintoviraston päätöksen kumoamista ja asian palauttamista kokonaisuudessaan aluehallintovirastolle uuden lainmukaisen valitusajan asettamiseksi ja siitä kuuluttamiseksi.

Toissijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet aluehallintoviraston päätöksen kumoamista ja lupahakemuksen hylkäämistä kokonaisuudessaan.

Kolmassijaisesti muutoksenhakijat ovat vaatineet, että mikäli hallinto-oikeus pysyttää aluehallintoviraston osittain lupanhakijalle myönteisen ratkaisun, aluehallintoviraston päätöstä muutetaan seuraavasti:

Lupaehtoja on tiukennettava ja kalastuksenhoitomaksua korotettava 700 euroksi tai vähintään sen suuruiseksi, mihin hakija itsekkin on suostunut eli 350 euroksi.

Liitteessä 3 esitetyssä päästötarkkailusuunnitelmassa tiheimpään näytteenottoon (1 krt/vk) on varauduttava myös muina tulva-aikoina kuin keväällä. Huhti–syyskuussa, jolloin työt ovat pääosin käynnissä, yksi kerta kuukaudessa ei ole riittävä tiheys. Näytteistä pitää määrittää ainakin seuraavat muuttujat: pH, sähkönjohtavuus, kiintoaine (nuclepore-suodatettu), sameus, kokonaisfosfori, fosfaattifosfori (nuclepore-suod.), kokonaistyyppi, nitraatti- ja nitriittityypen summa, ammoniumtyyppi, väriluku sekä kemiallinen hapenkulutus COD. Tuotannon ollessa käynnissä tulee määrittää myös elohopean pitoisuudet vesistöön menevästä vedestä.

Rapu-, kalasto- ja vuollejokisimpukkaselvitykset tulee tehdä Kiikoisjoen ja Kiikoisjärven lisäksi Piilijoessa, jonne turvetuotannon vaikutukset ulottuvat.

Muutoksenhakijat ovat vaatineet oikeudenkäyntikulukorvausta aluehallintovirastolta 450 euroa viivästyskorkeineen.

Perusteluinaan muutoksenhakijat ovat esittäneet muun ohella, että päätöksen kuuluttamisessa (tiedoksiannossa) on tapahtunut virhe. Valituksen laatimiseen on jäänyt liian lyhyt aika. Päätös on merkitty annetuksi 26.3.2021.

Muutoksenhakija on tiedustellut aluehallintoviraston kirjaamosta 7.4.2021 päätöksenteon etenemisestä, mihin ympäristöylitarkastaja on vastannut, että päätös on annettu 26.3.2021. Sähköpostivastauksen liitteenä oli niin sanottu nettiversio, jonka muutoksenhakija sai erillisestä pyynnöstä. Tämän jälkeen ympäristöylitarkastaja on lähettänyt samana päivänä toiselle muutoksenhakijalle täydellisen päätösversion. Kyseisen muutoksenhakijan saaman ilmoituksen mukaan sekä Sastamalan ympäristöyhdistys että luonnonsuojelupiirit ovat saaneet päätöksen tiedoksi 7.4.2021.

Kokemäen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausunto on asiassa tarpeellinen.

Hakija ei ole täydennyspyynnöistä huolimatta esittänyt päästöarvioiden laskentaperusteita. Myös vedenlaadun vaikutustarkastelu on todettu puutteelliseksi useissa muistutuksissa. Aluehallintovirasto on itse täydentänyt vedenlaadun tarkastelua ympäristöhallinnon ympäristötiedon hallintajärjestelmästä.

Aluehallintovirasto ei ole lupaehdoissa riittävällä tasolla huomioinut vesienhoidon tavoitteita. Aluehallintovirasto ei ole tarkastelussaan ottanut Kiikoisjärven happitilannetta ollenkaan huomioon. Ympäristöhallinnon avoimen tietojärjestelmän vedenlaatutietojen perusteella Kiikoisjärven pohjan läheinen vesi on ollut käytännössä hapetonta muun muassa talvina 2010, 2011, 2013, 2016, 2017 ja 2018 sekä jopa kesällä 2017. Turvetuotannon aiheuttama happea kuluttava orgaaninen kuormitus lisää happivajauksen ja täydellisen hapenpuutteen riskiä entisestään, mikä heikentää kalaston ja muun eliöstön elinolosuhteita.

Vuonna 2004 ilmestyneessä pro gradu -työssä ”Kiikoisjärven sedimenttitutkimus” todettiin sedimentin redox-arvojen (hapetuspelkistyspotentiaali) olevan kaikissa näytteissä alle 200 mV, mikä indikoi pohjasedimentin hapettomuutta ja sen seurauksena tapahtuvaa sisäistä kuormitusta. Samassa tutkimuksessa todettiin sedimenttiprofiilien perusteella, että suurin osa järvestä olevasta orgaanisesta aineksesta on peräisin järven ulkopuolelta. Turvetuotannon aiheuttama happea kuluttava, kiintoaine- ja ravinnekuormitus vaarantaa hyvän tilan saavuttamisen Kiikoisjärven sekä sen yläpuolisten vesimuodostumien suolta. Happamuusriskiä ei ole riittävästi arvioitu. Vesipolitiikan puitedirektiivin mukaisessa luokituksessa Kiikoisjärven kemiallinen tila on arvioitu hyvää huonommaksi prioriteettiaineiden (bromatut difenyylietterit sekä kalan sisältämä elohopea) raja-arvojen ylittymisen vuoksi. Turvemaiden ojitukset ja kaivuut voivat lisätä elohopean metyloitumista ja huuhtoutumista, mikä heikentää mahdollisuuksia parantaa vesistön kemiallista tilaa.

Luontoselvitys on puutteellinen. Suoalueen osalta on tarkasteltu vain kasvillisuutta (yleispiirteisesti), mutta muita eliöryhmiä ei ole selvitetty ollenkaan. Kiikoisjoesta ei ole selvitetty vuollejokisimpukan (*Unio crassus*) esiintymistä, vaikka joessa esiintyy sen väli-isäntälajia kivisimppua (*Cottus gobio*). Laji kuuluu tiukasti suojeltuihin EU:n luontodirektiivin lajeihin. Näiden lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen on kielletty.

Hakemuksessa (ja aluehallintoviraston myöntämässä luvassa) esitetyt kalastotiedot ovat vajavaisia. Kiikoisjärvessä ja –joessa esiintyy muun muassa muikkua ja kuoretta, joita ei ole lupahakemuksessa mainittu. Kiikoisjärveen on istutettu myös siikaa. Järvessä jo luontaisesti lisääntyvälle kuhalle erityisen tärkeää aluetta on Lammassaaren ja Selkäsaarten ympäristö, jossa sijaitsevaan syvänteeseen suuri osa kiintoaineesta sedimentoituu. Pohjien liettyminen muuttaa pohjaeläinyhteisöjä ja heikentää näin kalojen ravintotilannetta. Erityisesti lohikalojen (joihin muikku ja siikakin kuuluvat) lisääntyminen vaarantuu, sillä niiden kutusoraikat liettyvät ja kiintoaines peittää mätimunat, jolloin ne eivät saa riittävästi happea ja menehtyvät.

Suunnitellut vesiensuojelurakenteet ovat turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen mukaisia, mutta esitettyjen vesiensuojelurakenteiden mitoituksella ei saavuteta tavoitteeksi asetettuja reduktioita. Tuotantoalueelta lähtevä kevyt humuspitoinen kiintoaine ei laskeudu muutamassa tunnissa juuri ollenkaan, joten laskeutusaltaalle esitetty viipymä ei riitä sen laskeuttamiseen. Myös arvio pintavalutus kentän tehokkuudesta ja ympärivuotisesta toiminnasta on kyseenalainen, sillä pakkasilla pintavalutus kenttä jäätyy, eikä vesi pääse suotautumaan ”pintavalutuspatjan” läpi, mikä onkin huomioitu luvan perusteissa.

Hakija on todennut vastineessaan, että tuotantoalueelle tulee jatkuvatoiminen virtaaman tarkkailu, josta nähdään todelliset päästöt vesistöön. Väite on virheellinen, sillä jatkuvatoimisella virtaamamittauksella saadaan mitatuksi tuotantoalueelta tuleva vesimäärä, muttei eri aineiden kuormitusta. Pitoisuudet vedessä voivat vaihdella huomattavasti.

Toiminnanharjoittajan eli siis hakijan tulee ympäristönsuojeluoikeuden yleisten periaatteitten mukaan olla selvillä toimintansa vaikutuksista ja esittää riittävät tiedot lupaviranomaiselle. Näin ollen on kyseenalaista se, että aluehallintovirasto on asian eri käsittelyvaiheissa paikoitellen täydentänyt hakemusta niin suurena määrin, että sen voi katsoa osoittavan viranomaisen pyrkimystä saada lupahakemus hyväksyttävään muotoon, mikä ei enää täytä puolueettoman käsittelyn määritelmiä.

Valituksenalaisen päätöksen sivulla 10 on maininta, että turvetuotannosta ilmoitetaan ennen töiden aloitusta Satakunnan pelastuslaitokseen. Oikea alueellisesti toimivaltainen viranomainen on Pirkanmaan pelastuslaitos.

Päätöksessä on mainittu muun muassa allekirjoittaneitten vesipolitiikan puitedirektiivistä esittämät seikat, mutta päätös ei ota niihin eikä muuhun Euroopan unionin ympäristö(nsuojelu)oikeuteen lainkaan kantaa, mikä rikkoo

perustuslain 21 §:n 2 momentissa ja hallintolain 45 §:n 1 momentissa säädettyä oikeutta saada perusteltu päätös.

Polttoturpeen käyttö energiantuotantoon aiheuttaa suhteessa runsaasti päästöjä, ja hallitus on asettanut tavoitteekseen vähentää polttoturpeen käyttöä, mitä luvan myöntäminen uusille polttoturvetuotantoalueille ei edistä.

Aluehallintoviraston tai sen virkamiehen virhe on lyhentänyt muutoksenhakijoiden valitusaikaa säädetystä 30 päivän ajasta yli viikon, mikä tulee ottaa huomioon korvausta määrättäessä.

Aikaa valituksen laatimiseen on kulunut yhteensä 9 h, joten vaadittavaksi korvaussummaksi tulee 9 h x 50 €/h eli yhteensä 450 €.

2. *Kari Puiston* on katsottava vaatineen, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin hakemus on hylätty lohkojen 1 ja 2 osalta ja että kyseisille alueille myönnetään ympäristölupa.

Muutoksenhakija on esittänyt muuttavansa hakemustaan seuraavasti:

Lohkon 2 eteläosan suojakaistojen leveys muutetaan liitteen 1 mukaisesti, lisää suojakaistaa 10 metriä tuotantoalueen puolelle mikä tekee tontille 790-536-1-6 suojakaistan leveydeksi yhteensä 30 metriä. Tämän lisäksi 10 metriä suojakaistaa tontille 790-536-1-36. Suojakaista L2 ja asuinalueiden välillä yhteensä. 40 metriä.

Lohkon 2 pohjoisosassa etäisyys rakennukseen yli noin 410 metriä ja auma-alueisiin yli 500 metriä, välissä oleva harjanne, suojakaistat estävät kaikki tuotannosta aiheutuvat vaikutukset mitä L1-L2 alueella tapahtuu. Asuinalueen vieressä vaikuttaa lähinnä tiet ja maatalous 200 metrin sisällä. Lisäksi lähialueella tuotantoalueita, joiden etäisyydet lohkon reunalta on alle 400 metriä, esimerkiksi Lauhineva, eikä alueilta ole aiheutunut melu/pölyhaittoja alueella.

Lohkon 1 eteläreunalle 10 metriä suojakaistaa tontille 790-536-1-36. Suojakaista L1 ja asuinalueiden välillä yhteensä 15–20 metriä. Auma-aluetta ei siirretä.

Auma-alue sijaitisi lohkolla 1 niin kauan kunnes L2 alueella saatu tuotettua ja valmistettua pohjaa aumojen siirtämiseksi. Aumojen siirtäminen keskelle olisi hankala nykyisen turvesyvyuden takia, paras paikka ja etäisyys saadaan luontaista kantavaa maapohjaa ja etäisyyttä rakennuksiin, olisi hyödyntää luontainen rakennepohja rakentamalla uusi aumasijainti noin 5–8 vuoden sisällä L2 puolelle liitteen 1 mukaisesti. Auma-alueen rakentaminen keskelle ei ole alkuvaiheessa taloudellisesti tai rakenteellisesti kannattavaa. Vasta syvyyden ollessa noin 0,8–1,2 metriä olisi auma mahdollista toteuttaa, mikä on aikaisintaan 15–18 vuoden päästä.

Päästötarkkailua ehdotetaan tiiviimmäksi lohkojen 1–2 tuotannon alkuvaiheessa, koska alueelle rakennetaan jatkuvatoiminen virtaamantarkkailu, minkä pohjalta voidaan esittää tulokset päästöistä tarkasti. Minkä jälkeen

harvempi näytteenottoväli ja ehdotus näytteiden otosta ja tuloksista lähetetään ELY-keskukselle hyväksyttäväksi näytteenoton tiheyden vähentämiseksi.

Lohkon 1 länsireuna poistuu tuotannosta ja reunalle toteutetaan suojakaista päätöksen mukaisesti.

Perusteluina on muun ohella esitetty, että tuotantoalueen lähialueella ei ole aiheutunut melun/pölyn osalta mitään vaikutuksia mikä erottuisi muusta maa/metsätalouden aiheuttamasta toiminnasta. Muun muassa lähimpänä tuotantoaluetta sijaitsevan asuinrakennuksen suuntaan ei ole aiheutunut vaikutuksia mitkä voisi rajoittaa ympäristölupaa. Kyseisen kiinteistön omistaja on suostunut viereisten metsien 10 metrin leveydeltä toimimaan osana suojakaistaa lisänä.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut luvan hakijan valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Sastamalan kaupungissa.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle, Sastamalan kaupungille, Sastamalan kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille, Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle ja Kokemäen kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksista. Sastamalan kaupunki sekä Sastamalan kaupungin ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaiset eivät ole antaneet vastineita.

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue on antanut vastineen.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on lausunnossaan esittänyt muun ohella, että päätös on annettu 26.3.2021 ja julkaistu aluehallintoviraston verkkosivuilla. Tieto kuulutuksesta on julkaistu myös Sastamalan kaupungin verkkosivuilla. Lisäksi päätöksestä on julkaistu tieto Tyrvään Sanomat -lehdessä 31.3.2021. Asianosaisille on lähetetty tiedoksianto päätöksestä.

Tiedoksianto päätöksestä on päätöksen antamisen yhteydessä jäänyt lähettämättä osalle muistuttajista. Valitusosoituksen mukaisesti päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä, kun aluehallintovirasto on julkaissut päätöksen verkkosivuillaan ja valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Päätöksen tiedoksisaannin on tässä tapauksessa katsottu tapahtuneen viimeistään 2.4.2021. Valituksen tehneille ja muille, joille tiedoksianto ei ole lähtenyt 26.3.2021, päätös on annettu tiedoksi 7.4.2021. Valitusaika on päättynyt 3.5.2021.

Hakemuksessa esitetyt selvitykset ovat olleet riittävät lupaharkinnan tekemiseksi. Kokemäen kaupungin rajalle on vesistöä pitkin tuotantoalueelta noin 10 km. Ottaen huomioon tuotantoalueen pienen koon ja tuotannosta aiheutuvien päästöjen määrän, sekä sen, että välissä on Kiikoisjärvi, jonka

jälkeen vesiteitse on vielä noin 4 km Kokemäen kaupungin rajalle, aluehallintovirasto on katsonut, että vaikutukset eivät kohdistu Kokemäen kaupungin alueelle eikä kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen lausuntoa ole ollut tarpeen pyytää.

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalataloustalousviranomaisen on antanut vastineen.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on vastineessaan muun ohella todennut, että yleisesti ottaen turvetuotannon haitalliset vaikutukset alkavat selvästi näkyä alapuolisessa vesistössä, kun turvetuotannon osuus valuma-alueen pinta-alasta on yli 2 %. Turvetuotantoa harjoitetaan Kiikoisjoen valuma-alueella (35.154) noin 36 hehtaarin alueella, mikäli suunniteltu laajennus otetaan huomioon. Tämä on alle 1 % Kiikoisjoen (93,5 km²) ja Kiikoisjärven (468 km²) valuma-alueesta.

Kauvatsanjoen reitille on tehty kuormitus- ja kunnostusselvitys (Puuronen ym. 2020, liite 1). Selvityksen perusteella Kiikoisjärven pintaveden typpi- ja fosforipitoisuudet ovat laskeneet tarkastelujaksolla 2000–2018, pitoisuuksien ollen nykyisellään hyvän ja tyydyttävän ekologisen tilan välillä. Kiikoisjoen ja Kiikoisjärven tilaa heikentää pääasiassa maa- ja metsätalouden hajakuormitus. Pistekuormituksen osuus kokonaiskuormituksesta on arvioitu vähäiseksi kiintoaineen ja fosforin osalta. Typen osalta pistekuormituksen osuus kokonaiskuormituksesta on arvioitu olevan noin 5 %. Turvetuotannon laajentuessa pistekuormituksen osuus kokonaiskuormituksesta hieman kasvaa.

Ennalta arvioiden Marjamäensuon turvetuotannosta ei lupamääräysten edellyttämällä tavalla toteutettuna aiheudu sellaisia merkittäviä haitallisia vesistövaikutuksia, jotka hävittäisivät tai heikentäisivät alueella mahdollisesti esiintyvän vuollejokisimpukan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Kokemäen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen on antanut vastineen.

Kari Puisto on antamassaan vastineessa esittänyt muun ohella, että laskentaperusteet ovat pohjautuneet Pöyry Finland Oy:n 2016: Bioenergia ry turvetuotantoalueiden ominaiskuormitukseen, joiden pohjalta arvioitu yhdessä maastokartoituksen jälkeen määrät.

Pintavalutuskentän rakenne ja koko 5,26 % on ympäristönsuojelun ohjeiden 2015–2021 mukaisesti suunniteltu ja mitoitettu. Pintavalutuskentän toimintaa tarkkaillaan kuten on käyttötarkkailun ohjeissa, missä on huomioitu myös muuttuvat olosuhteet kuten jäätyminen. Samoin laskeutusaltaan viipymä laskettu niin sanotusti yläkanttiin tulva-riskiaikojen mukaisesti, hiukkasten laskeutuminen on todennettu useissa tutkimuksissa empiirisesti ja teoreettisesti, altaan viipymä on 1 t 29 min ja minimi on 1 t.

Jari J. Marjanen asiakumppaneineen on antanut vastaselityksen, jossa he ovat muun ohella esittäneet, että vastineessa ja valituksessa ensimmäisenä allekirjoittajana esiintyvällä Toni Heinolla ei ole kenties tarkoitus esiintyä

asianosaisena, vaan ainoastaan konsultin ominaisuudessa, mutta muutoksenhakijat ovat vaatineet kaiken varalta, että valitus ja vastine on hänen osaltaan jätettävä tutkimatta asianosaisaseman puuttumisen nojalla. Muutoksenhakijat ovat vaatineet vastaselityksen laatimisesta yhteensä kolmen tunnin työstä lisää 3 x 50 € eli 150 €, jolloin kokonaisvaatimukseksi tulee 600 €, tämä edelleen korkolain mukaisine viivästyskorkeineen.

Kari Puisto on antanut vastaselityksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää valitukset.
2. Hallinto-oikeus hylkää Jari J. Marjasen ja hänen asiakumppaneidensa vaatimuksen oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Perustelut

1. Pääasiaratkaisu

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristönsuojelulain 39 §:n (256/2017) 2 momentin mukaan hakemukseen on liitettävä lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista.

Saman pykälän 3 momentin mukaan hakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus. Hakemuksesta on käytävä tarvittaessa ilmi, mihin aineistoon ja laskenta-, tutkimus- tai arviointimenetelmään annetut tiedot perustuvat.

Saman pykälän 4 momentin mukaan tarkempia säännöksiä hakemuksen sisällöstä ja sen sähköisestä tekemisestä sekä hakemukseen liitettävistä lupaharkinnan kannalta tarpeellisista selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää muun ohella, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa terveyshaittaa (1 kohta), merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa (2 kohta), erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella (4 kohta) tai eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta (5 kohta).

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristön pilaantumisella tarkoitetaan sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveystahaitta, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 11 §:n 1 momentin mukaan ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä.

Saman pykälän 2 momentin mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltuvuutta arvioitaessa on otettava huomioon toiminnan 1) luonne, kesto, ajankohta ja vaikutusten merkittävyys sekä pilaantumisen todennäköisyys ja onnettomuusriski, 2) vaikutusalueen herkkyyys ympäristön pilaantumiselle, 3) merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta, 4) sijoituspaikan ja vaikutusalueen nykyinen ja oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus ja 5) muut mahdolliset sijoituspaikat alueella.

Ympäristönsuojelulain 51 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun seurauksen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Ympäristönsuojelulain 52 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset muun muassa päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista (1 kohta), toiminnan lopettamisen jälkeisestä alueen kunnostamisesta ja päästöjen ehkäisemisestä sekä muista toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista (5 kohta) ja muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa (6 kohta).

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon toiminnan luonne, sen alueen ominaisuudet, jolla toiminnan vaikutus ilmenee, toiminnan vaikutus ympäristöön kokonaisuutena, ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi tarkoitettujen toimien merkitys ympäristön kokonaisuuden kannalta sekä tekniset ja taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa nämä toimet. Päästöraja-arvoa sekä päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevien lupamääräysten tulee perustua parhaaseen käyttökelpoiseen tekniikkaan. Lupamääräyksissä ei kuitenkaan saa velvoittaa käyttämään vain tiettyä tekniikkaa.

Ympäristönsuojelulain 57 §:n mukaan, jos jäteveden tai muun aineen päästämisestä saattaa aiheutua kalakannoille tai kalastukselle vahinkoa, ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset vesilain 3 luvun 14

§:ssä tarkoitetuista kalatalousvelvoitteista tai kalatalousmaksusta. Määräyksiin sovelletaan vesilain 3 luvun 14, 15 ja 22 §:ää.

Ympäristönsuojelulain 62 §:n 1 momentin (527/2014) mukaan ympäristöluvassa on annettava tarpeelliset määräykset päästöjen ja toiminnan tarkkailusta sekä toiminnan vaikutusten ja toiminnan lopettamisen jälkeisen ympäristön tilan tarkkailusta.

Ympäristönsuojelulain 85 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on annettava lupapäätös tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Sen lisäksi, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään kuulutuksen sisällöstä, lupapäätöstä koskevassa kuulutuksessa on mainittava myös päätöstä koskeva valitusaike. Kuulutus ja lupapäätös on oltava nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla.

Saman pykälän 3 momentin mukaan lupapäätös on lähetettävä hakijalle ja niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi lähetettävä tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksesta. Työ- ja elinkeinoministeriölle on lähetettävä päätös, jolla sähköntuotantolaitoksen lupahakemus on hylätty. Päätöksestä on lisäksi ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on 44 §:n 2 momentin mukaan annettu lupahakemusta koskevasta kuulutuksesta erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Asiassa saatu selvitys

Marjamäensuo sijaitsee Sastamalan kaupungin Kiikoisissa, noin 5 km Kiikoisten keskustasta itään päin. Tuotantoalueen lähiympäristössä pääasiallisia maankäyttömuotoja ovat maa- ja metsätalous.

Marjamäensuon turvetuotantoalue koostuu kahdesta tuotantolohkosta, joista pohjoisempi eli lohko 1 on aluehallintoviraston päätöksen mukaan ollut pääosin jo tuotannossa ELY-keskukselle vuonna 2013 tehdyn ilmoituksen perusteella. Suunniteltu tuotantolohko 2 on ojitettua metsätalousmaata.

Olemassa olevalla tuotantolohkolla 1 (8,77 ha), sitä kiertävillä reunavyöhykkeillä (2,56 ha) ja pintavalutuskentän alueella (0,47 ha) on tehty luontoselvitys 23.8.2015. Selvityksen mukaan alueella ei ole metsälain tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä, vesilain mukaan suojeltavia vesistöjä tai luonnonsuojelulailla suojeltavia luontotyyppisiä alueita. Alueelta ei myöskään löydetty uhanalaisia, alueellisesti uhanalaisia tai luonnonsuojeluasetuksella suojeltuja putkilokasveja. Hakemus ei ole sisältänyt tuotantolohkoa 2 kattavaa luontoselvitystä, ainoastaan maininnan maastokäynnistä lohkolla.

Tuotantoalueen vesienkäsittelyrakenteita ovat sarkaojien lietesyvennykset lietteenpidättimiseen, virtaamansäätöpadot (2 kpl), laskeutusallas (1 kpl) ja ympärivuotisesti käytössä oleva ojitettu pintavalutuskenttä.

Pintavalutuskentän tehollinen (penkereiden sisäpuolinen ala) pinta-ala on hakemuksen mukaan 1,24 ha, joka on hakijan arvion mukaan 4,93 % ja aluehallintoviraston päätöksessä esitetyn mukaan noin 4,6 % valuma-alueestaan. Pintavalutuskentän alaosaan asennetaan virtaamamittauksen mahdollistava mittapato, jonka kautta kuivatusvedet johdetaan laskuojaan. Pintavalutuskentän alue on ojitettua varputurvekangasta, jolla kasvaa 30–70-vuotiaita mäntyjä. Pintavalutuskentän turvepaksuus on kentän eteläosan mittauspisteessä 0,65–1,0 metriä ja pohjoisosan mittauspisteessä 0,55–0,85 metriä. Turpeen maatuneisuusluokka on H3. Pintavalutuskenttä viettää kentän alaosaa ja mittapatoa kohti. Pintavalutuskentällä kohtisuorassa kuivatusvesien virtaussuuntaan nähden sijaitsevat ojat (3 kpl) on tarkoitus tukkia.

Marjamäensuo sijaitsee Kokemäenjoen vesistöalueen (35) Kauvatsanjoen valuma-alueen (35.15) Kiikoisjoen alueella (35.154). Marjamäensuon kuivatusvedet johdetaan tuotantoalueelta laskuoja pitkin Kiikoisjokeen (Mouhijoki) ja sitä pitkin Kiikoisjärveen ja edelleen Jaaran/Piilijokea Sääksjärveen.

Aluehallintoviraston päätöksen mukaan Marjamäensuon ja Lauhinevan tuotantoalueiden yhteispinta-ala (34,71 ha) on noin 0,08 % Kiikoisjoen alueen pinta-alasta (429,48 km²).

Kiikoisjoki (alempana Kolusjoki) on Kiikoisjärveen laskeva keskisuuri kangasmaiden joki. Kiikoisjoen pituus on noin 12 km ja yläpuolisen valuma-alueen pinta-ala 429,48 km². Kiikoisjärvi (414 ha) on matala runsasravinteinen järvi (MRh), jota säännöstellään.

Aluehallintovirasto on täydentänyt lupahakemuksessa esitettyjä vedenlaatutietoja ympäristöhallinnon avoimien tietojärjestelmien palvelusta saatavilla olevilla ympäristötiedon hallintajärjestelmä Hertan vedenlaatutiedoilla, joiden mukaan näytepisteestä Kiikoisjoki alav vuosina 2014 ja 2020 otettujen vesinäytteiden (yht. 16 kpl) kiintoainepitoisuus on ollut keskimäärin 8,93 mg/l, kokonaisfosforipitoisuus 46 µg/l, kokonaistyyppipitoisuus 993 µg/l, COD_{Mn}-luku 17 mg/l, väriluku 127 mg Pt/l ja pH 6,7. Näytepisteestä Kiikoisjärvi 2 vuosina 2010–2018 otettujen vesinäytteiden (18 kpl, paitsi COD_{Mn} 5 kpl ja väriluku 4 kpl) kokonaisfosforipitoisuus on ollut keskimäärin 49 µg/l, kokonaistyyppipitoisuus 1 060 µg/l, COD_{Mn}-luku 17 mg/l, väriluku 135 mg Pt/l ja pH 5,7. Kiikoisjärven vesi on hapanta, runsasumuksista ja ravinnepitoista.

Marjamäensuon purkuvesistö kuuluu Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueeseen ja Kokemäenjoen alaosan-Loimijoen pintavesien vesienhoidon toimenpideohjelmaan. Kiikoisjärveen laskeva Mouhijoki (Kiikoisjoki, alempana Kolusjoki) on luokiteltu vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2. suunnittelukaudella 2016–2021 ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Kiikoisjärvi on luokiteltu vesienhoidon toimenpideohjelmassa

2. suunnittelukaudella 2016–2021 ekologiselta tilaltaan tyydyttäväksi. Hyvä ekologinen tila arvioidaan saavutettavan vuoteen 2027 mennessä. Kemialliselta tilaltaan Kiikoisjärvi on luokiteltu kaudella 2016–2021 hyvää huonompaan luokkaan. Alapuolisten vesistöjen ekologisen luokittelun tasossa ei ole tapahtunut muutoksia voimassa olevalla kolmannella vesienhoitokaudella.

Hakemuksessa on arvioitu, että kuntoonpanovaiheen keskimääräinen vuosittainen bruttopäästö vesistöön on 9,6 kg kokonaisfosforia, 282,2 kg kokonaistyppeä ja 501,1 kg kiintoainetta. Tuotantovaiheessa keskimääräiseksi vuosittaiseksi bruttopäästökseksi vesistöön on hakemuksessa arvioitu 6,8 kg kokonaisfosforia, 199,9 kg kokonaistyppeä ja 355 kg kiintoainetta. Orgaanisen aineksen keskimääräinen vuosittainen bruttopäästö on kemiallisena hapenkulutuksena (COD_{Mn}) arvioituna kuntoonpanovaiheessa noin 4 272 kg O₂ ja tuotantovaiheessa noin 3 026 kg O₂. Hakemuksessa ei ole esitetty mihin edellä mainitut arviot perustuvat.

Kiikoisjoen kalakanta on vaihteleva. Vesistössä esiintyy hakemuksen mukaan ahvenia ja haukia ja ajoittain myös jalokaloja kuten taimen ja kirjolohi. Alueella istutetaan lohikaloja säännöllisin väliajoin. Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen lausunnon mukaan Kiikoisjoen yläosassa Putajankoskessa ja Kiikoiskoskessa esiintyy taimenta. Alueelle on istutettu harjuksia ja kirjolohia, mutta ei enää viime vuosina. Kiikoiskosken yläosassa on Mouhijärven säännöstelypato, joka on kaloille vaelluseste. Kiikoisjärvi on rehevä, matala järvi. Järven kalalajisto koostuu tyypillisistä järvilajeista. Järvessä on pyyntivahva kuhakanta.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hakemuksesta antaman lausunnon mukaan Kiikoisjoen ja Kiikoisjärven valuma-alueella suurin kuormittaja on maa- ja metsätalouden hajakuormitus.

Oikeudellinen arviointi Marjasen asiakumppaneineen valituksen osalta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös on ympäristönsuojelulain 85 §:n mukaisesti annettu hallintolain 62 a §:n mukaisella julkisella kuulutuksella 26.3.2021. Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan tiedoksisääntöä katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta. Valituksenalainen päätös näin ollen annettu tiedoksi 2.4.2021 ja valitusaika on päättynyt 3.5.2021. Valitusaika on kaikille mahdollisille muutoksenhakijoille sama riippumatta siitä koska ovat päätöksen tosiasiallisesti saaneet tiedoksi.

Marjanen ja hänen asiakumppaninsa ovat tehneet viranomaiskäsittelyn aikana muistutukset, minkä vuoksi heille olisi ympäristönsuojelulain 85 §:n 3 momentin mukaisesti tullut ilmoittaa päätöksen antamisesta. Sen sijaan heille ei ole tullut lähettää tiedoksi itse päätöstä, elleivät he ole sitä nimenomaisesti pyytäneet, mitä he eivät saatavilla olevien asiakirjojen perusteella ole tehneet.

Marjanen asiakumppaneineen on vastaselityksessään viitannut hallituksen esityksessä HE 268/2018 esitettyyn, jonka mukaan ympäristölupapäätös on

annettava tiedoksi niille, jotka ovat tehneet muistutuksen. Hallituksen esityksessä esitetty ei vastaa lain voimassa olevan ympäristönsuojelulain (527/2014) voimassa olevaa tai aikaisempaa sanamuotoa, eikä myöskään aikaisemman ympäristönsuojelulain (86/2000) 54 §:n sanamuotoa. Hallituksen esitys sisältää tältä osin ilmeisen virheen, jolle ei voi antaa merkitystä tätä asiaa ratkaistaessa.

Edellä esitetyn perusteella päätöksen antamisessa on tapahtunut menettelyvirhe siltä osin kuin Marjaselle ja hänen asiakumppaneilleen ei ole ilmoitettu päätöksen antamisesta. Tällä virheellä ei kuitenkaan ole merkitystä muutoksenhakuajan kannalta, koska muutoksenhaku aika lasketaan yksinomaan julkisen kuulutuksen ajankohdan perusteella riippumatta siitä, kuinka paljon aikaa yksittäisellä muutoksenhakijalla on tosiasiaa ollut laatia valituskirjelmä. Näin ollen aluehallintoviraston päätöstä ei ole nyt kysymyksessä olleen menettelyvirheen johdosta kumottava niillä perusteilla, joita Marjasen asiakumppaneineen valituskirjelmässä on esitetty.

Hakemus on sisältänyt puutteita ja aluehallintovirasto on pyytänyt hakijaa täydentämään hakemustaan muun muassa Kiikoisjärven vedenlaatutietojen, päästöarvion laskentaperusteiden sekä päästöistä aiheutuvien vesistövaikutusten osalta. Hakemuksessa on täydennyksen jälkeenkin ollut joitakin puutteita. Aluehallintovirasto on päätöksenteossaan käyttänyt hakemuksessa esitettyjen tietojen lisäksi muun muassa ympäristöhallinnon avoimista tietojärjestelmistä saatuja tietoja hankealueen alapuolisten vesistöjen laadusta. Ottaen huomioon, että kyse on avoimista lähteistä saatavista tiedoista ja että aluehallintovirasto on hallintolain 31 §:n yleissäännöksen perusteella velvollinen hankkimaan asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä muut olosuhteet hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston toiminta ei ole vaarantanut sen puolueettomuutta, eikä päätöstä siten ole tällä perusteella kumottava.

Hallinto-oikeus katsoo, että ottaen huomioon tuotantoalueen pieni koko ja annetut vesienkäsittelyä koskevat lupamääräykset, selvitykset ovat olleet riittävät vesistövaikutusten arvioimiseksi.

Koska kyseessä on osittain turvetuotannossa olevasta ja olemassa olevan tuotantoalueen yhteyteen ojitetulle alueelle sijoitettavasta pienikokoisesta tuotantoalueesta, jolla ei ELY-keskuksen hakemuksesta antaman lausunnon perusteella ole tiedossa erityisiä luonnonarvoja, ei esitettyä tarkempi luontoselvitys Marjamäensuon olosuhteissa ole ollut tarpeen luvan myöntämisen edellytysten arvioimiseksi.

Hallinto-oikeus katsoo, että ojitetulle alueelle sijoitettava ympärivuotinen pintavalutuskenttä on parasta käyttökelpoista tekniikkaa Marjamäensuon olosuhteissa. Ojitetun pintavalutuskentän toimivuuteen liittyvä epävarmuus on otettu huomioon puhdistustehovaatimuksella ja toiminnan aloittamisen vaiheistuksella siten, että lisäalueen kuntoonpano on lupa aloittaa vasta kun pintavalutuskentän puhdistusteho on saavutettu lupamääräyksen 3 edellyttämällä tavalla. Hallinto-oikeus lisäksi arvioi, että Marjamäensuon turvetuotantotoiminnalla ei ole merkittävää vaikutusta alapuolisten vesistöjen

humuspitoisuuksiin tuotantoalueen pieni valuma-alueosuus ja valuma-alueen muu maankäyttö huomioon ottaen.

Vesienkäsittelyn tehostumisesta, tuotantoalueen pienestä koosta ja hyvistä laimenemisolosuhteista johtuen Marjamäensuon turvetuotantotoiminnan vaikutukset purkuvesistössä jäävät ennalta arvioiden vähäisiksi, eikä vuollejokisimpukka- tai esitettyä tarkempi rapu- ja kalastaselvitys ole olleet tarpeen luvanmyöntämisen edellytysten arvioimiseksi. Pirkanmaan ELY-keskus on vastineessaan todennut, että ennalta arvioiden Marjamäensuon turvetuotannosta ei lupamääräysten edellyttämällä tavalla toteutettuna aiheudu sellaisia merkittäviä haitallisia vesistövaikutuksia, jotka hävittäisivät tai heikentäisivät alueella mahdollisesti esiintyvän vuollejokisimpukan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja

Hallinto-oikeus katsoo, että Marjamäensuon turvetuotannosta ei aiheudu, kuormitusarvioihin liittyvät epävarmuudetkin huomioon ottaen, ympäristöluvan myöntämisen esteenä olevaa, ympäristönsuojelulain 49 §:n 2 kohdassa tarkoitettua alapuolisen vesistön merkittävää pilaantumista tai sen vaaraa. Luvassa annetuilla määräyksillä on lisäksi varmistettu, ettei luvamukainen toiminta vaaranna Kokemäenjoen-Selkämeren-Saaristomeren vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa eikä Kokemäenjoen alaosan-Loimijoen pintavesien vesienhoidon toimenpideohjelmassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Päästöjen ja vesienkäsittelyrakenteiden toimivuuden tarkkailemiseksi on määrätty vakiintuneen turvetuotannon lupakäytännön mukaisesti ympärivuotinen päästötarkkailu. Lisäksi pintavalutuskentältä lähtevälle vedelle on määrätty jatkuvatoiminen virtaamanmittaus. Tuotantoalueen pienestä koosta ja ennalta arvioiduista vähäisistä päästöistä johtuen analyysivalikoima ja näytteenottotiheys on Marjamäensuon olosuhteissa riittävä toiminnan päästöjen vaikutusten ja vesienkäsittelyrakenteiden toimivuuden selvilläoloa ja valvontaa varten. Hallinto-oikeus katsoo, että päästötarkkailulla saadaan ennalta arvioiden luotettavasti selvitettyä toiminnan päästöjen suuruus ja vesienkäsittelyrakenteiden toimivuus myös ylivirtaamatilanteissa.

Pohjois-Savon ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen on hakemussuunnitelmasta antamassaan lausunnossa puolestaan arvioinut, että tuotantoalueen vaikutukset kalastukseen ja kalastoon jäävät niin vähäisiksi, ettei kalatalousmaksu tai kalataloustarkkailu ole ollut tarpeen. Hallinto-oikeus katsoo, että aluehallintoviraston päätöksessä määrätty kalatalousmaksu on riittävä ottaen huomioon toiminnasta ennalta arvioiden aiheutuvat kalastovaikutukset.

Turvetuotantoa koskevassa lupa-asiassa tulee arvioitavaksi vain itse turvetuotantotoiminnasta aiheutuvat päästöt. Turpeen polttamisesta aiheutuvat päästöt tulevat arvioitavaksi polttolaitosten ympäristöluvuissa.

Valituksenalaisen päätöksen kertoelmaosassa on hakemuksessa ilmoitetun mukaisesti mainittu, että turvetuotannosta ilmoitetaan ennen töiden aloitusta

Satakunnan pelastuslaitokseen. Vastineessaan luvan hakija on todennut oikean alueellisesti toimivaltaisen viranomaisen olevan Pirkanmaan pelastuslaitos. Valituksenalaisen päätöksen kertoelmaosassa olevien virheiden korjaaminen ei kuulu hallinto-oikeuden tehtäviin.

Oikeudellinen arviointi Kari Puiston valituksen osalta

Kari Puiston valituskirjelmän on allekirjoittanut Puiston lisäksi suunnittelija Toni Heino, joka on myös laatinut Puiston ympäristölupahakemuksen. Valittajaksi on kuitenkin nimetty vain luvan hakenut ja saanut Kari Puisto. Tämän perusteella hallinto-oikeus katsoo, että Heinoa ei ole pidettävä muutoksenhakijana.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen lohkojen 1 ja 2 osalta päätöksen liitekarttaan merkityllä alueella sillä perusteella, että toiminnan melu- ja pölypäästöistä aiheutuu naapurussuhdelaisissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa lähiasutuksen pihapiirissä. Tuotantoalue sijoittuisi alle 500 metrin päähän kiinteistöjen asuinrakennuksista. Muutoksenhakija on esittänyt valituksessaan muutetun suunnitelman, jonka mukaan lohkoja pienennetään ja suojakaistoja lisätään.

Hallinto-oikeus toteaa, että ympäristöluvan hakijan tehtävänä on ympäristönsuojelulain 39 § ja ympäristönsuojeluasetuksen 3–4 § huomioon ottaen esittää hyväksyttävissä oleva suunnitelma jo lupaa hakiessaan. Riittävät selvitykset on oltava mukana jo lupamenettelyssä toiminnan vaikutusten ja luvan myöntämisen edellytysten arviointia varten. Hallinto-oikeuden toimivaltaan ei kuulu ensi asteena tutkia, voidaanko ympäristölupa myöntää aluehallintoviraston ratkaisua muuttaen vasta valituksen yhteydessä esitetyn muutetun suunnitelman perusteella.

Luvan hakija on tuonut valituksessaan esiin uusia parannuskeinoja ympäristölupahakemuksensa. Luvan hakija ei ole sinänsä kiistänyt valituksenalaisessa aluehallintoviraston päätöksessä lupahakemuksen hylkäämiseksi esitettyä perustetta. Valituksessa hakemussuunnitelmaan esitetyt täsmennykset ovat kokonaisuutena arvioiden vähäisiä ja sellaisia, että niiden seurauksena hanke ja sen vaikutukset eivät merkittävästi muutu alkuperäisestä. Tästä syystä sekä viivytyksen välttämiseksi hallinto-oikeus on tutkinut valituksessa esitetyt perusteet luvan myöntämiseksi palauttamatta asiaa suoraan lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi.

Edellä mainituilla perusteilla aluehallintoviraston päätöksen perustelut huomiodien hallinto-oikeus katsoo, että Marjamäensuon turvetuotantotoiminnalle ei hakemussuunnitelmaan valituksessa tehtyjen täsmennysten jälkeenkään ole luvan myöntämisen edellytyksiä. Näin ollen aluehallintoviraston päätöstä ei ole syytä kumota eikä asiaa palauttaa aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Valitus on siten hylättävä.

2. Oikeudenkäyntikuluvaatimus

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Asian laatu ja asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen hallinto-oikeus katsoo, ettei oikeudenkäynti ole aiheutunut lupaviranomaisen virheestä. Muutoinkaan hallinto-oikeuden ratkaisu huomioon ottaen ei ole kohtuutonta, että Jari J. Marjanen asiakumppaneineen joutuu pitämään oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Sastamalan kaupunginhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Päätöksen tiedoksiantaminen

Jari J. Marjasen on viipymättä tämän päätöksen saatuaan ilmoitettava päätöksen tiedoksisaannista yhteisen kirjelmän allekirjoittaneille asiakumppaneilleen. Jos hän tämän laiminlyö, hän on velvollinen korvaamaan ilmoittamatta jättämisestä aiheutuneen vahingon sikäli kuin se laiminlyönnin laatuun tai muihin olosuhteisiin nähden harkitaan kohtuulliseksi (laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 94 §, hallintolaki 56 § 2 mom. ja 68 §)

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **3.5.2023**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Patrick Sahlström ja Päivi Kentala sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Tuhkanen.

Esittelijä Pirjo Pentinmäki

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu**Päätös**

Jari J. Marjanen asiakumppaneineen, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
 Prosessiosoite: Jari J. Marjanen
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
 oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Kari Puisto, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
 oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue

Sastamalan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Sastamalan kaupungin terveydensuojeluviranomainen

Sastamalan kaupunginhallitus

Kokemäen kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen

Pohjois-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
 Kalatalousryhmä

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
 Ympäristö ja luonnonvarat

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto,
 Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
 Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
 Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
 Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>